

Asia: VN/26873/2024

Lausuntopyyntö: Naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan torjumisesta annetun direktiivin (NKV-direktiivi) täytäntöönpano; työryhmän mietintö

Direktiivin suhde nykytilaan

Mitä huomioita teillä on kansallisen nykytilan ja direktiivin suhteen arvioinnista? Pyydämme arviossanne keskittymään siihen, mitä direktiivi näkemyksenne mukaan edellyttää vähimmäistasolla.

-

Keskeiset ehdotukset

Mikä on näkemyksenne esityksen keskeisistä ehdotuksista ja suhteesta direktiivin edellyttämään vähimmäistasoon? Pyydämme kommentoimaan jokaista kohtaa erikseen kunkin otsikon alle.

-

Asianomistajan suojelun tarpeen arviointia koskeva ehdotus

-

Rikoslain muuttamista koskeva ehdotus

-

Ehdotus erityisen suojelun tarpeessa olevan asianomistajan kuulustelua koskevien säännösten laajentamisesta koskemaan seksuaalirikoksen tai lähisuhdeväkivallan asianomistajan lasta tai asianomistajan kanssa samassa kotitaloudessa asuvaa hänestä riippuvaisessa asemassa olevaa henkilöä, joka on muodollisesti rikosprosessissa todistajan asemassa

Kuten mietinnössä todetaan (s. 75) laissa ei säädetä erikseen tuomioistuimen velvollisuudesta selvittää asianomistajan erityisen suojelun tarvetta. Kysymys tällaisen säännöksen tarpeellisuudesta on ollut esillä, kun eduskunnassa on käsitelty uhridirektiivin täytäntöönpanemiseksi ehdotettua sääntelyä. Lakivaliokunta on tällöin katsonut, että lakiin ei ollut tarpeen sisällyttää tarkempaa sääntelyä uudelleen arvioinnin tekemisestä esitutkinnan päättämisen jälkeen, vaan tällaisessa tilanteessa tulee valiokunnan mukaan menetellä käytännössä tarkoituksenmukaisimmalla tavalla. Mietinnössä on todettu, että tuomioistuimen tehtävänä on tämän mukaisesti arvioida erityistoimenpiteiden tarpeellisuutta soveltaessaan esitutkintalain 11 luvun 9 a §:ssä mainittuja

oikeudenkäymiskaaren ja oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa annetun lain säännöksiä (LaVM 4/2015 vp s. 7–8).

Mietinnössäkin esille tuoduin tavoin (s. 75) korkein oikeus on todennut, että vaikka laissa ei nimen omaisesti säädetä tuomioistuimelle velvollisuutta arvioida oikeudenkäynnin aikana asianomistajan erityisen suojelun tarvetta, tuomioistuimella on lakivaliokunnan mietinnöstäkin ilmenevällä tavalla tähän velvollisuus, kun se soveltaa muun muassa oikeudenkäymiskaaren säännöksiä, jotka koskevat esimerkiksi asianomistajan kuulemista pääkäsittelyssä todistelutarkoituksessa näkösuojan takaa, asian osaisen tai muun henkilön läsnä olematta tai kuultavan henkilökohtaisesti läsnä olematta käyttäen videoneuvottelua tai muuta soveltuvaa teknistä tiedonvälitystapaa (KKO 2022:66, k. 25).

NKV-direktiivin 2 artiklan c kohdan mukaan ”uhrilla” tarkoitetaan sukupuolesta riippumatta jokaista henkilöä, jolle on aiheutunut välitöntä haittaa naisiin kohdistuvasta väkivallasta tai perheväkivallasta, mukaan lukien lapset, joille on aiheutunut haittaa perheväkivallan todistamisesta.

Voimassa olevan esitutkintalain 11 luvun 9 a §:n ja 9 luvun 4 §:n nojalla asianomistajan osalta on jo säädetty suojaamistarpeessa olevan asianomistajan kuulustelun tallentamisesta todisteena käytettäväksi. Oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 24 §:ssä säädetään tällaisen tallenteen käyttämisestä todisteena.

Olisiko tarpeen säätää kuulustelun tallentamisesta ääni- ja kuvatallenteeseen esitutkintalain 9 luvun 4 §:ssä ja vastaavasti tallenteen hyödyntämisestä näyttönä oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 24 §:ssä sellaisen todistajan osalta, joka on direktiivin tarkoittamassa uhriasemassa.

Ehdotus asianomistajan yhteystietojen välittämistä tukipalveluihin koskevan säännöksen laajentamisesta koskemaan erityisen suojelun tarpeessa olevaa seksuaalirikoksen tai lähisuhdeväkivallan asianomistajaa

-

Ehdotus yhdenvertaisuusvaltuutetun tehtävästä jatkossa seurata ja arvioida Istanbulin sopimuksen ohella NKV-direktiivin tarkoittamia toimintapolitiikkoja ja toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on ehkäistä ja torjua direktiivin soveltamisalaan kuuluvan väkivallan kaikkia muotoja

-

Seri-tukikeskuksia koskeva ehdotus

-

Seri-tukikeskuksiin liittyvä muutosehdotus sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annettuun lakiin

-

Vaikutukset

Millaisia taloudellisia vaikutuksia arvioitte esityksellä olevan?

-

Millaisia vaikutuksia viranomaisten toimintaan arvioitte esityksellä olevan?

-

Millaisia muita yhteiskunnallisia vaikutuksia arvioitte esityksellä olevan?

-

Millaisia muita vaikutuksia arvioitte esityksellä olevan? (Esimerkiksi ihmisryhmiin kohdistuvat vaikutukset)

-

Vaihtoehtoiset ratkaisut

Onko jokin muu tapa, jolla direktiivin edellyttämät vähimmäisvelvoitteet voitaisiin toteuttaa?

-

Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Miten kommentoitte mietinnön näkemyksiä, jotka koskevat suhdetta perustuslakiin ja säätämisjärjestystä (mietinnön jakso 11)?

-

Muut havaintonne ja kommenttinne esitysluonnoksesta

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

-

Muut havaintonne ja kommenttinne direktiivin vähimmäisvelvoitteita pidemmälle menevistä (kansallisista) tarpeista naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan torjumiseksi?

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

-

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lisäksi Pohjois-Karjalan kärjäoikeus viittaa Helsingin kärjäoikeuden lausunnossa esitettyihin näkökantoihin.

Siiki Marika

Pohjois-Karjalan käräjäoikeus - Lausunnon on laatinut osaston johtaja Laura Karjalainen.